

Reményt foganva – „Istennel viselősen” Jókai Anna – Kozma Imre: *A remény ablaka*, Éghajlat Könyvkiadó, 2013.

Az ablak a *kitekintés*, a mozdulatlan szabadulás lehetősége bezártságunkból, a fény ígérete a homályban, a tiszta és tisztító levegő beáramlásának lehetősége ott, ahol testi-lelki fáradtság lesz úrrá életadó fáradtságainkon. Az ablak a *betekintés* lehetősége egy másik világba, a Másik világába anélkül, hogy saját belső világunkat elhagynánk: szemléleti horizontunk tágul, távlatokkal gazdagodik, a végtelenre nyílik – mi pedig formálódunk, alakulunk, változunk e megnyílásban. Belső szobánkából kitekintve az ablak a szemlélődésnek rajzol teret, keretet – a szemlélődésnek, amely valamiképp az imádság rokona. Találkozás egy nagyobb hatalommal, talán a „nagy ismeretlen Úr”-ral, akinek „mégis csak vendége”-i vagyunk – ahogy ezt egykor Kosztolányi írta a Logodi utca ablakában.

Jókai Anna és Kozma Imre beszélgetőkönyve a remény ablaka. Egy „mindig reményben élő író és a szolgálatában irgalmasságot és reménységet hozó szerzetes dialógusa” (*Előszó*): lelki olvasmány, amely megállít a zajban, amelyben „a gondolkodás csendjét fecsegő lármával fölcseréltük”, és az elmélkedés meghitt és teljes önmagunkat igénylő csendjébe vezet. Megsejteni velünk, hogy „a Kronoszban Kairosz van” (*Ima az emberiséghez*), hogy a megállíthatatlan, sodró időfolyam mélyén időtlen, minőségi pillanatok rejlenek: találkozásaink, amelyekben „magától értetődően felragyog az Isten arca” (*Isten-alakú hiány*). Mert egy igaz beszélgetésben mindig remény születik: ablak nyílik a másik emberre és általa önmagunkra, annak a jelenlétében, aki mindig ott van, ha valahol ketten-hárman összegyűlnek. A találkozás kölcsönös megajándékozottság, amely közösséget teremt: „akinek elajándékozunk életünket, azzal összetartozunk” (*Mindennapi reménységeink*).

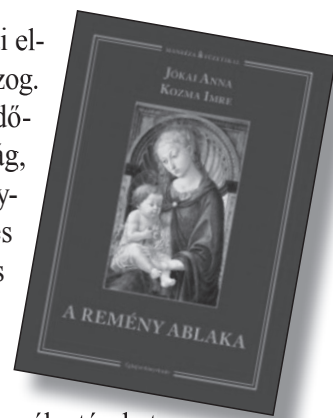
A remény ablaka papírra vetett beszélgetései egy élő szellemi-lelki találkozás erőterébe vonják az olvasót. A kötet fejezetei tizennégy stációs lelkigyakorlatként önmagunkkal és a titokzatos Másikkal folytatott párbeszédre hívnak. E dialógusban nyilvánvalóvá válik, hogy „a szeretet drámai”, s hogy „a szeretetben az ember önmagát kockáztatja” (*Reménységnek reménysége*) – amiképpen önmagunkat kockáztatjuk olvasás közben is, amely (ebben a kötetben) mindig az

imádság, a befogadott ige feletti elmélkedés határmezsgyéjén mozog.

Szellemi egységével egy időben figyelemre méltó gazdagság, többszólamúság jellemzi a könyvet. Ahogy egy élő beszélgetés folyama hullámzik, folyamatos belső alakulásokkal, váratlan irányváltásokkal a maga törvényei szerint, úgy étellel, belső mozgással telítettek e beszélgetéseket rögzítő könyvfejezetek is. A dialógusokat pedig eszszék, versek tagolják, nem azért, hogy megakasszák, hanem hogy egy más műfaj nyelvén elmélyítsék az olvasottakat.

A kötet ezen túl betekintést nyújt két, szó és tett (mindkettő a reménység hiteles megnyilvánulása) köré épült életműbe is. Jókai Anna szépírásaiba: „két sírás közt elringattalak / a hó alatt magvadat rejtetem / [...] és az örvényből partra tettelek / [...] rázhatod az öklöd / az én tenyerem áldásra / nyitva” (*Ima az emberiséghez*), illetve Kozma Imre szeretetszolgálatába: „a reménység édestestvére a jelenben való megcselekvés” (*Mindennapi reménységeink*). Saját gondolataik kifejtése közben a szerzők másokat is megidéznek: a dialógusokban olvashatjuk többek között Aquinói Szent Tamás, Hamvas Béla, Mécs László, Németh László és II. János Pál pápa szavait.

A fejezetek alkotta tizennégy stáció korunk emberének egzisztenciális és szociális problémái mögött a mindenkori ember lelki, szellemi életének lényegi kérdéseire fókuszál – és tárja ki gondok közé zárt világunkban a remény ablakát. Efelé fordulva látjuk, hogy „emberi kapcsolataink aszerint alakulnak, hogy hogyan hallgatunk Isten szavára” (*Mindennapi reménységeink*), s hogy „az a fontos ember, aki adott pillanatban lerója azt az adót, amivel a másik embernek tartozik” (*Legyetek derűsek*): mert „a szeretet életmentés” (*Mindennapi kenyerünk és a jóllét*), és „amikor az egyik ember megbocsát a másiknak, új életet ajándékoz neki” (*Az életre vezető keskeny út*). A szerzők a személyes jelenlétben, az embertársunk mellett elköteleződő szeretetben felragyogó reményt kínálják segítségül hazánk és Európa XX. századi történelmi traumáival, a társadalom szociokulturális és politikai megosztottságával kapcsolatos tapasztalatainkban is: „eszmék, ideológiák bűvöletében egy embert megítélni nem lehet”, az ilyen ítéletnek „fogalma sincs az emberi méltóságról” (*Feloldozások*).

A spiritualitás az egyetlen, „amely tartóssá tudja alakítani a kapcsolatokat úgy, hogy le tudja győzni az idegenszerűséget” (*Egymás testvérei vagyunk*), „a történelem tartóereje” ugyanis „a szerető emberekben van: szeretetben, amely kiszolgáltatja magát, irgalomban, amely védeltséget is garantál” (*A szívén szúrt világ feltámadásra vár*).

A kötet megidézi, hogy ezt a védeltséget, biztonságot jelentette a keletnémet menekülteknek lassan három évtizeddel ezelőtt, 1989 augusztusában – Kozma Imre atya vezetésével – a zugligeti plébánia és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat: mert „a szeretet egyenlő a befogadással, a befogadásnak pedig nincs alternatívája” (*Jövünk a jelenlét*). Néhány hónappal később, karácsonykor ugyanez a szolgálat nyújtott reményt, „az ember életének kovaszát” (*Előszó*) harminckét teherautónyi segélyrakománnyal segítve testvéreinket a romániai forradalom napjaiban.

Bár a kötet megjelenése nem kötődött e lassan három évtizede, karácsony misztériumának közelében

zajlott történelmi események jubileumához, és nem kapcsolódott karácsony ünnepéhez sem, a betlehemi jászol titka mégis visszatérő motívum *A remény ablakában*. A könyv többszöri tanúsága szerint a reménység jelenléte – bennünk – azon múlik, hogy felismerjük-e: kapcsolatainkban a szívünk „Istennel viselős” (*A magzat imája*); hogy „megszületik-e nekünk újra a Gyermeke, akiben az Isten harmatlábakon közeledik hozzánk. Aki a megfogant magzat észrevehetetlenségével lépett a világba. Aki azt mondta, irgalmat akarok, nem áldozatot” (*Karácsony Európában*).

A héber irgalom (*rahamin*) szógyöke az anyaméh (*reham*). „Az irgalmasság” tehát, „ha a szó jelentésének gyökereit keressük, arra a biztonságra utal, ami- ben a magzat részese az anyaméhben. Ezt a védeltséget kínálja az irgalmas szívű ember a másik ember számára. Ezáltal van jelen a remény az életünkben” (*Jövünk a jelenlét*).

Tompa Zsófia

